

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.411.001.05.2022

Pan
Waldemar Humięcki
Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30, 01-207 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/001 – Prawidłowość finansowania działalności Spółdzielni Mleczarskiej „Bielmlek” w Bielsku Podlaskim oraz udzielania pomocy finansowej jej członkom

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa ¹ , ul. Karolkowa 30, 01-207 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Waldemar Humięcki, Dyrektor Generalny KOWR, od 1 kwietnia 2022 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: <ol style="list-style-type: none">Małgorzata Gośniowska-Koła, p.o Dyrektor Generalny, od 29 października 2020 r. do 31 marca 2022 r.Grzegorz Pięta, p.o. Dyrektor Generalny, od 6 marca 2019 r. do 28 października 2020 r.Piotr Serafin, p.o. Dyrektor Generalny, od 3 lipca 2018 r. do 5 marca 2019 r.Witold Strobel, Dyrektor Generalny, od 1 września 2017 r. do 2 lipca 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Udzielenie gwarancji finansowej na rzecz SM Bielmlek na spłatę zadłużenia zaciągniętego w BOŚ oraz dochodzenie wierzytelności z tytułu tej gwarancji.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2017 r. do dnia zakończenia kontroli z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura NIK w Białymstoku
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">Jakub Dąbrowa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/77/2022 z 6 czerwca 2022 r, LBI/25/2023 z 23 stycznia 2023 r.Robert Sieńko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/78/2022 z 6 czerwca 2022 r., LBI/26/2023 z 23 stycznia 2023 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.)</p>

¹ Dalej: KOWR lub Ośrodek.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

KOWR aż do marca 2022 roku nie był właściwie przygotowany do stosowania instrumentów (finansowych) wsparcia rolnictwa, które stanowiły jedno z jego zadań wskazanych w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa⁴. Ośrodek, udzielając gwarancji spłaty kredytu nr S/64/07/2018/1216/K/KRB⁵, stanowiącej zabezpieczenie (do 30 mln zł) kredytu zaciągniętego przez Spółdzielnię Mleczarską Bielmlek⁶ w Banku Ochrony Środowiska S.A.⁷ w wysokości 53 mln zł, nie posiadał żadnych regulacji w zakresie udzielania takich instrumentów. Taki stan stwarzał szereg ryzyk w trakcie przygotowywania dokumentacji i podejmowania decyzji o przyznaniu gwarancji, które zmaterializowały się ograniczeniem w dochodzeniu roszczeń wobec SM Bielmlek. Wobec braku jakichkolwiek procedur KOWR przed udzieleniem gwarancji nie dokonał analizy ryzyka udzielenia gwarancji, w tym oceny zdolności do spłaty zadłużenia zaciągniętego przez SM Bielmlek w BOS. Ośrodek nie weryfikował również danych w Księgach Wieczystych w zakresie obciążeń nieruchomości oraz w Sądowym Rejestrze Zastawów w zakresie obciążeń majątku ruchomego SM Bielmlek stanowiących zabezpieczenie udzielonej gwarancji kredytowej.

KOWR podejmował działania w celu dochodzenia wierzytelności z tytułu udzielonej SM Bielmlek gwarancji. Ośrodek uczestniczył w procesie sanacji i upadłości, jednak działania Rady Wierzycieli, którego był członkiem nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. W procesie sanacji nie udało się przeprowadzić skutecznej restrukturyzacji Spółdzielni, co mogło wynikać z niepodjęcia przez Radę Wierzycieli uchwały w sprawie udzielenia pożyczki SM Bielmlek, a także ukierunkowanie sanacji wyłącznie na sprzedaż majątku Spółdzielni. Natomiast w upadłości nie osiągnięto wstępnie wyznaczonej ceny sprzedaży ZCP SM Bielmlek⁸ zajmującego się produkcją mleczarską. Ostatecznie majątek SM Bielmlek sprzedano za 87 659,4 tys. zł netto co stanowiło 60% oszacowanej wartości majątku Spółdzielni⁹. Ponadto KOWR złożył pozew przeciwko BOS o zapłatę 30 mln zł z tytułu wypłaconej Bankowi gwarancji, wskazując na nieprawidłowości przy udzieleniu kredytu SM Bielmlek, która okazała się niewypłacalna.

Wg stanu na dzień 19 maja 2023 r. KOWR z uznanej wierzytelności wynoszącej łącznie 32 325,2 tys. zł odzyskał 6 464 tys. zł, tj. 20% całej kwoty wierzytelności¹⁰.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 430, ze zm. Dalej: ustawa o KOWR

⁵ Dalej: Gwarancja kredytowa.

⁶ W okresie od 31 marca 2020 r. do 29 stycznia 2021 r. – Bielmlek Spółdzielnia Mleczarska w restrukturyzacji, od 8 marca 2021 r. do zakończenia czynności kontrolnych – Bielmlek Spółdzielnia Mleczarska w upadłości. W celu ujednoczenia w całym wystąpieniu: SM Bielmlek lub Spółdzielnia.

⁷ Dalej: BOS lub Bank.

⁸ Zorganizowana Część Przedsiębiorstwa SM Bielmlek

⁹ Raport z 14 maja 2021 r. sporządzony przez SIMP-INTERMECH Artur Jewdosiuik (rzecznik SIMP, uprawnienia zawodowe nr 703) z uproszczonej wyceny Zorganizowanej Części Przedsiębiorstwa: Zakład Produkcyjny Bielmlek Spółdzielnia Mleczarska w Bielsku Podlaskim ul. Wojska Polskiego 52, godziwa wartość rynkowa netto ustalona wg stanu i poziomu cen na kwiecień 2021 r.

¹⁰ Postępowanie upadłościowe nie jest zakończone. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Syndyka po upłynięciu pozostałego majątku wchodzącego w skład masy upadłości przewiduje się, iż wierzytelności z drugiej kategorii zostaną zaspokojone w granicach 4 do 5%, czyli w przypadku KOWR od 1 208,3 tys. zł do 1 510,3 tys. zł.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Udzielenie gwarancji kredytowej na rzecz SM Bielmlek na spłatę zadłużenia zaciągniętego w BOŚ

Opis stanu faktycznego

KOWR z dniem 1 września 2017 r., zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa¹², wstąpił w ogół praw i obowiązków zniesionej Agencji Rynku Rolnego i Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa. Ośrodek realizuje zadania wynikające z polityki państwa, w szczególności w zakresie wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia rolnictwa, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich (art. 9 ust.1 ustawy o KOWR). Z chwilą powstania KOWR nie stworzono instrumentów prawnych, regulujących procedury udzielania gwarancji kredytowych.

Rada Nadzorcza i Prezes SM Bielmlek¹³, pismem z 27 sierpnia 2019 r.¹⁴ zwrócili się do Dyrektora KOWR o wyrażenie zgody na udzielenie gwarancji kredytowej w wysokości 30 mln w związku z ubieganiem się przez Spółdzielnię o kredyt w BOŚ. W uzasadnieniu do ww. próśby wskazano, że środki o które ubiega się SM Bielmlek są niezbędne do uregulowania zobowiązań wobec rolników i pracowników Spółdzielni, a po ich uregulowaniu SM Bielmlek odzyska płynność finansową. W BOŚ Spółdzielnia wnioskuje o zawarcie aneksu nr 2 do obowiązującej umowy kredytowej¹⁵, który miał polegać na wydłużeniu terminu spłaty udzielonego wcześniej kredytu odnawialnego w wysokości 33 mln zł oraz uzyskaniu dodatkowego finansowania w wysokości 20 mln zł z terminem spłaty rat do dnia 31 grudnia 2023 r.

Dyrektor KOWR pismem z 28 sierpnia 2019 r., zwrócił się do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁶ o wyrażenie zgody na udzielenie gwarancji kredytowej. Pismem z tego samego dnia Dyrektor KOWR poinformował BOŚ, że po uzyskaniu zgody Ministra, Ośrodek udzieli gwarancji kredytowej o którą wnioskuje SM Bielmlek. Minister pismem z 29 sierpnia 2019 r. poinformował, że biorąc pod uwagę stanowisko rolników i organizacji rolniczych, a także dostrzegając konieczność uregulowania należności wobec producentów – dostawców mleka oraz pracowników SM Bielmlek, wyraża zgodę na udzielenie gwarancji kredytowej w wysokości 30 mln zł.

SM Bielmlek w piśmie do KOWR z 29 sierpnia 2019 r. opisała swoją sytuację oraz załączyła wniosek kredytowy z 19 sierpnia 2019 r. złożony w BOŚ. Poinformowała, że głównym czynnikiem podnoszącym rentowność sprzedaży ma być nowy produkt – ser halloumi.

W dniu 30 sierpnia 2019 r.:

- BOŚ i SM Bielmlek zawarli aneks nr 2 do umowy kredytu odnawialnego nr S/64/07/2018/1216/K/KRB¹⁷, który: [1] wydłużał termin spłaty udzielonego wcześniej kredytu odnawialnego w wysokości 33 mln zł do 30 września 2020 r.¹⁸; [2] uruchamiał dodatkowe finansowanie w postaci kredytu obrotowego nieodnawialnego w rachunku kredytowym w wysokości 20 mln zł z terminem spłaty rat w dniu 31 grudnia 2023 r. Zmienionej formie kredytowania nadano brzmienie Linii Wielocelowej. Warunkiem wejścia w życie ww. aneksu było przedłożenie w Banku gwarancji udzielonej przez KOWR na kwotę 30 mln zł.

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Dz. U. poz. 624 ze zm.

¹³ Dalej: SM Bielmlek lub Spółdzielnia.

¹⁴ Data wpływu pisma do KOWR: 28 sierpnia 2019 r.

¹⁵ Aneks nr 1 do umowy kredytu odnawialnego nr S/64/07/2018/1216/K/KRB z dnia 28 września 2019 r.

¹⁶ Dalej: Minister.

¹⁷ Aneks nr 2 do umowy kredytu odnawialnego nr S/64/07/2018/1216/K/KRB z dnia 28.09.2018 r., zmienionej aneksem nr 1 z dnia 8.01.2019 r.

¹⁸ Z obowiązującego wcześniej terminu spłaty: 10 mln zł do 30 września 2019 r. i 23 mln zł do 27 września 2020 r.

- KOWR i SM Bielmlek zawarły umowę dotyczącą udzielenia przez KOWR gwarancji spłaty kredytu zaciągniętego przez Spółdzielnię w BOS¹⁹.
- Dyrektor Generalny KOWR podpisał gwarancję spłaty kredytu nr S/64/07/2018/1216/K/KRB. (akta kontroli str. 25-192, 5197-6128)

Na dzień zawarcia umowy o gwarancji pomiędzy KOWR, a SM Bielmlek, a także podpisania gwarancji kredytowej, w Ośrodku nie obowiązywały jakiegokolwiek regulacje w zakresie udzielania tego typu instrumentów, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Umowa o gwarancji zobowiązywała KOWR do udzielenia gwarancji (w kwocie do 30 mln złotych) spłaty kredytu²⁰ zaciągniętego przez SM Bielmlek w BOS w wysokości 53 mln zł. Postanowienia umowy wymagały by gwarancja była bezwarunkowa, nieodwołalna, nieprzełożona, płatna na pierwsze żądanie do maksymalnej łącznej kwoty 30 mln zł. Spółdzielnia zobowiązała się do zapłaty prowizji w wysokości 2% za każde 12 miesięcy od sumy faktycznie zleconej gwarancji. Prawne zabezpieczenie umowy o gwarancji stanowiły: [1] weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową; [2] oświadczenie o zezwoleniu na ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę bankową wraz z pełnomocnictwem do pobierania środków pieniężnych; [3] notarialne oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 777 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego²¹ do kwoty 32 mln zł; [4] zastaw rejestrowy na ruchomych środkach technicznych do kwoty 32 mln zł; [5] hipoteka umowna na nieruchomościach położonych przy ul. Wojska Polskiego 52 w Bielsku Podlaskim²². Zgodnie z postanowieniami umowy o gwarancję SM Bielmlek zobowiązany był ustanowić ww. zabezpieczenia do 6 września 2019 r.

KOWR otrzymał od SM Bielmlek weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową, a także oświadczenie o zezwoleniu na ujawnienie informacji stanowiących tajemnicę bankową 30 sierpnia 2019 r. Tego samego dnia SM Bielmlek zawarła z KOWR umowę o ustanowienie zastawu rejestrowego²³ do kwoty 32 mln zł na zbiorze rzeczy ruchomych (środków technicznych będących własnością Spółdzielni) w celu zabezpieczenia spłaty wierzytelności w kwocie 30 mln zł z tytułu wystawionej przez KOWR gwarancji spłaty kredytu udzielonego Spółdzielni przez BOS. Wartość zbioru będącego przedmiotem zastawu, wg wyceny uprawnionego rzeczoznawcy z 22 sierpnia 2019 r.²⁴ wyniosła 122 051,26 tys. zł.

W dniu 5 września 2019 r. SM Bielmlek złożyła w Sądzie Rejonowym w Białymstoku²⁵ wniosek o wpis zastawu KOWR do rejestru zastawów, w którym określiła m.in.: wartość

¹⁹ Dalej: Umowa o gwarancji.

²⁰ Kredyt odnawialny nr S/64/07/2018/1216/K/KRB

²¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm. Dalej: k.p.c.

²² Hipoteka o łącznej powierzchni 7,9237ha, zgodnie z szacunkiem z dnia 22 sierpnia 2019 r. sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego Ewę Zabrocką o wartości 49 944,5 tys. zł

Hipoteka umowna na: [1] prawie wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w obrębie Bielsk Podlaski, Miasto Bielsk Podlaski, ul. Wojska Polskiego powiat bielski, województwo podlaskie, oznaczonej w ewidencji gruntów numerami geodezyjnymi 535/2, 537/2, 539/2, 5241/9, 5241/10, 5241/11, 5241/12, 529/14 o powierzchni łącznej 2,1478 ha oraz odrębnej własności budynków i urządzeń, objętej księgą wieczystą Kw Nr BI1P/00095616/5, [2] prawie wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w obrębie 3 Bielsk Podlaski, Miasto Bielsk Podlaski, powiat bielski, województwo podlaskie, oznaczonej w ewidencji gruntów numerami geodezyjnymi 496/2, 533/2, 495/4, 540/11, 540/12, 500/26, 500/28 o powierzchni łącznej 2,9071 ha objętej księgą wieczystą Kw Nr BI1P/00038806/7, [3] prawie wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w obrębie Bielsk Podlaski, Miasto Bielsk Podlaski, ul. Wojska Polskiego, powiat bielski, województwo podlaskie, oznaczonej w ewidencji gruntów numerami geodezyjnymi 486/1, 488/2, 488/5 o powierzchni 2,1649 ha, objętej księgą wieczystą Kw Nr BI1P/00094725/5, [4] prawie własności nieruchomości położonej w obrębie miasta Bielsk Podlaski przy ulicy Jana Pawła II, powiat bielski, województwo podlaskie oznaczonej w ewidencji gruntów numerem geodezyjnym 493/22 o powierzchni 0,1725 ba, objętej Kw Nr BI1P/00098433/9, [5] prawie własności nieruchomości położonej w obrębie miasta Bielsk Podlaski przy ulicy Wojska Polskiego, powiat bielski, województwo podlaskie, oznaczonej w ewidencji gruntów numerami geodezyjnymi 488/7, 488/3 o pow. łącznej 0,4529 ha, objętej księgą wieczystą Kw Nr BI1P/00046345/6, [6] prawie wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w obrębie miasta Bielsk Podlaski przy ulicy Wojska Polskiego, powiat bielski, województwo podlaskie, oznaczonej w ewidencji gruntów numerami geodezyjnymi 540/16, 540/18 o powierzchni łącznej: 0,0785 ha, objętej księgą wieczystą Kw Nr BI1P/00102174/7.

²³ Dalej: Umowa o ustanowieniu zastawu rejestrowego.

²⁴ Raport z 22 sierpnia 2019 r. z wyceny wartości rynkowej ruchomych środków technicznych Spółdzielni (wg stanu i cen na 16 sierpnia 2019 r.) sporządzony przez SIMP-INTERMECH Artur Jewdosiuk – Dyplomowany Rzeczoznawca Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich, uprawnienia zawodowe nr: 703

²⁵ Dalej: SR w Białymstoku.

zastawu (122 051,26 tys. zł), najwyższą sumę zabezpieczenia (32 mln zł) oraz informację, że umowa zastawnicza zawiera zastrzeżenia dotyczące zbycia i obciążenia przedmiotu zastawu. SR w Białymstoku zarządzeniem z 16 września 2019 r. wezwał Spółdzielnię do uzupełnienia braków formalnych wniosku m.in. poprzez wskazanie gminy zastawnika i miejsca lokalizacji zbioru. Postanowienie o wpisie do rejestru zastawów wydano 20 września 2019 r. pod poz. 2623406.

W dniu 6 września 2019 r. SM Bielmek złożyła przed notariuszem oświadczenie o poddaniu się względem KOWR egzekucji w trybie art. 777 § 1 pkt 5 k.p.c.

W dniu 19 września 2019 r. (tj. 13 dni po terminie wynikającym z umowy o gwarancji) sporządzony został akt notarialny w którym SM Bielmek złożyła oświadczenie o ustanowieniu hipoteki umownej łącznej do kwoty 32 mln zł na rzecz KOWR celem zabezpieczenia wierzytelności należnych KOWR na podstawie umowy z dnia 30 sierpnia 2019 r. o udzielenie przez KOWR zabezpieczenia finansowego spłaty kredytu zaciągniętego przez SM Bielmek w BOŚ.

Pismem z 7 października 2019 r. BOŚ przekazał do wiadomości KOWR pismo kierowane do SM Bielmek, w którym informował, że 30 września 2019 r. upłynął termin spłaty części kredytu w rachunku bieżącym, tj. 10 mln zł. Powyższe miało wynikać z niewykonania przez Kredytobiorcę zobowiązania określonego w Załączniku nr 1K pkt 10 *Zobowiązania kredytobiorcy* w brzmieniu nadanym Aneksem nr 3 z dnia 6 września 2019 r., tj. przedłożenia w Banku programu naprawy gospodarki podmiotu, którego realizacja zapewni – według oceny banku – uzyskanie zdolności kredytowej w określonym czasie²⁶. W związku z niedotrzymaniem ww. warunku SM Bielmek został zobowiązany do spłaty kwoty 10 mln zł kredytu w rachunku bieżącym do 28 września 2019 r. BOŚ poinformował również, że na podstawie doręzonego 30 września 2019 r. dokumentu *Program – plan sytuacji gospodarczej Spółdzielni Mleczarskiej BIELMLEK w Bielsku Podlaskim na lata 2019-2024* nie było możliwe dokonanie oceny uzyskania zdolności kredytowej w okresie wskazanym przez Kredytobiorcę z uwagi na brak dostatecznych danych niezbędnych do dokonania tejże oceny. Dyrektor Generalny KOWR wyjaśnił, że: (...) BOŚ zawarł aneks nr 3 (...) w którym zmieniono warunki kredytowania. BOŚ nie powiadomił KOWR o zawarciu tego aneksu. Do wystawionej gwarancji nie zawarto aneksu.

Ówczesny Dyrektor Generalny wyjaśnił: *Nie pamiętam, żeby KOWR wyrażał zgodę na podpisanie tego aneksu. Treści aneksu nie znam. Słyszałem, że ma być przedłożony program naprawczy przez SM Bielmek celem zaakceptowania przez Bank. Z informacji uzyskanych od Banku i SM Bielmek program naprawczy nie został zaakceptowany. Nie znam przyczyn niezaakceptowania tego programu naprawczego.*

Aneks nr 3 do umowy kredytu odnawialnego Nr S/64/07/2018/1216/K/KRB²⁷ wprowadzał zmiany w załączniku nr 1 do umowy w zakresie *Kwoty i Waluty Linii Wielocelowej, Prowizji Przygotowawczej, Opłaty administracyjnej*, oraz w pkt 10 załącznika nr 1K do umowy w zakresie zobowiązania kredytobiorcy do przedłożenia programu naprawy gospodarki.

Wcześniejsza treść pkt 10 załącznika nr 1K zobowiązywała SM Bielmek do przedłożenia programu naprawy gospodarki do 30 września 2019 r. (po aneksie nr 3 – do 28 września 2019 r.), a niedotrzymanie tego warunku uprawniało Bank do wypowiedzenia umowy lub podwyższenia marży o 1,00 pkt procentowy (po aneksie nr 3 – stało się warunkiem koniecznym do prolongaty terminu spłaty raty kredytu w rachunku bieżącym).

²⁶ Pełna treść zobowiązania Kredytobiorcy: przedłożenia w Banku w nieprzekraczalnym terminie do dnia 28 września 2019 r. niezależnie od zabezpieczenia spłaty Kredytu programu naprawy gospodarki podmiotu, którego realizacja zapewni – według oceny banku – uzyskanie zdolności kredytowej w określonym czasie, przy czym programem naprawy gospodarki podmiotu, o którym mowa powyżej, może być w szczególności układ przyjęty w ramach postępowania restrukturyzacyjnego prowadzonego zgodnie z ustawą z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1508 oraz z 2018 r. poz. 149, 398, 1544 i 1629).

Przedłożenie ww. dokumentu jako warunek prolongaty terminu spłaty raty kredytu w rachunku bieżącym. W przypadku niedotrzymania ww. warunku Kredytobiorca zostanie zobowiązany do spłaty kwoty 10 mln zł Kredytu w Rachunku Bieżącym do dnia 28 września 2019 r.

²⁷ Aneks nr 3 do umowy Kredytu odnawialnego Nr S/64/07/2018/1216/K/KRB z dnia 28 września 2018 r., zmienionej aneksem nr 1 z dnia 18.01.2019 r., zmieniona na linię wielocelową aneksem 2 z dnia 30 sierpnia 2019 r.

Pismami z 17 i 30 października 2019 r. KOWR zwracał się do SM Bielmlek o przedstawienie szczegółowych informacji dotyczących działań podjętych i planowanych, które w ocenie Banku pozwolą na wydanie pozytywnej opinii programu naprawy gospodarki, na które nie otrzymał odpowiedzi.

BOŚ, pismem z 15 listopada 2019 r., wypowiedział SM Bielmlek umowę Linii Wielocelowej nr S/64/07/2018/1216/K/KRB o czym poinformował KOWR. W przekazanym KOWR dokumencie BOŚ wskazał przesłanki wypowiedzenia umowy, m.in.:

- brak spłaty wymagalnej kwoty wierzytelności Banku w terminie określonym w umowie kredytu, tj. z tytułu odsetek umownych i kapitału w łącznej kwocie 10 823,1 tys. zł
- złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości Kredytobiorcy – postanowienie z dnia 14 października 2019 r. SR w Białymstoku VIII Wydział Gospodarczy w sprawie sygn. Akt VIII GU 306/19.

Pismem z 17 grudnia 2019 r. BOŚ wezwał KOWR do zapłaty 30 mln zł z tytułu Gwarancji kredytowej, a 2 stycznia 2020 r. KOWR wykonał przelew na rzecz BOŚ w wysokości 30 mln zł tytułem wezwania do zapłaty z gwarancji spłaty kredytu S/64/07/2018/1216/K/KRB.

Wcześniej, pismem z 30 grudnia 2019 r. Dyrektor KOWR, wypowiedział umowę o gwarancji z 30 sierpnia 2019 r. na podstawie § 9 ust 2 tej umowy.

(akta kontroli str. 25-192, 4450-4451, 5170-5177, 5197-6128)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Dyrektor KOWR, aż do marca 2022 r. nie wprowadził żadnych regulacji wewnętrznych w zakresie stosowania instrumentów (finansowych) wsparcia rolnictwa, co stanowiło jedno z zadań KOWR, określonych w art. 9 ust. 1 ustawy o KOWR. W rezultacie, procedowanie próśby/wniosku SM Bielmlek z 27 sierpnia 2019 r. o udzielenie gwarancji kredytowej nie podlegało żadnym procedurom wewnętrznym KOWR, które zapewniałyby zachowanie szczególnej staranności i zasad prawidłowej gospodarki przy zarządzaniu mieniem, stosownie do art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym²⁸, w zakresie stosowania powyższych instrumentów finansowych.

Ówczesny Dyrektor KOWR wyjaśnił, że: *nie było takich procedur, ponieważ zadania gwarantowania i poręczeń weszły do zadań KOWR stosunkowo niedawno. Instytucja nie była wówczas przygotowana merytorycznie i organizacyjnie. Udało nam się zatrudnić jedną osobę z doświadczeniem w banku – [Dyrektor Departamentu Finansowego], która miała pomagać w realizacji ww. zadań tj. udzielania gwarancji i poręczeń. (...) należało przygotować instytucję kadrowo. Przygotowywaliśmy się do naborów pracowników i utworzenia odpowiedniej komórki, która miała realizować zadania gwarancji finansowych i poręczeń.*

W konsekwencji braku ww. regulacji, KOWR udzielił gwarancji kredytowej z pominięciem np. oceny zdolności kredytowej wnioskodawcy, analizy ryzyka ewentualnej wypłaty gwarancji oraz potwierdzenia prawidłowości i skuteczności ustanowionych zabezpieczeń. Ww. elementy stanowiły podstawowe zasady wprowadzonych w 2022 roku zarządzeń Dyrektora Generalnego KOWR w sprawie powołania Komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych oraz wprowadzania Regulaminu Pracy Komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych²⁹, a także zasad i trybu udzielania przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa poręczeń i gwarancji kredytowych³⁰. Ww. zarządzania wprowadzone zostały dopiero w 2022 roku, wskazują one jednak ogólne zasady dotyczące udzielania gwarancji przez tego typu podmioty.

Obecny Dyrektor Generalny KOWR wyjaśnił: *Cytując odpowiedź na analogiczne pytanie NIK w piśmie z dnia 21.02.2020 r., znak: KRR.410.001.03.2020.WB.38 (przekazaną przy piśmie z dnia 29.09.2022 r., znak: CEN.BKW.ZD1.0910.4.2022.AWS.4) informuję, że „warunkiem udzielenia gwarancji było udzielenie kredytu SM Bielmlek przez BOŚ S.A. – instytucję*

²⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 973. Dalej: ustawa o zarządzaniu mieniem państwowym.

²⁹ Zarządzenie nr 32/2022/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie powołania Komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych oraz wprowadzania Regulaminu Pracy Komisji ds. poręczeń i gwarancji kredytowych.

³⁰ Zarządzenie nr 34/2022/Z Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie wprowadzenia Zasad i trybu udzielania przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa poręczeń i gwarancji kredytowych.

finansującą, badającą zdolność kredytową kredytobiorcy, jak również dotychczasowego klienta banku, którego to klienta bank ten cyklicznie monitorował. (...)

Wobec braku jakichkolwiek procedur w zakresie udzielania gwarancji, KOWR nie weryfikował danych w Księgach Wieczystych w zakresie obciążeń nieruchomości oraz w Sądowym Rejestrze Zastawów w zakresie obciążeń majątku ruchomego SM Bielmlek, które stanowiły zabezpieczenie udzielonej gwarancji kredytowej.

KOWR przed zawarciem umowy o gwarancji nie zweryfikował ksiąg wieczystych nieruchomości, na których miała być ustanowiona hipoteka. W księgach tych istniała wzmianka o egzekucji wszczętej wobec SM Bielmlek. W związku z powyższym Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, w odpowiedzi na wniosek KOWR 16 grudnia 2019 r. o wpis w księgach wieczystych hipoteki łącznej do kwoty 32 mln zł ustanowionej aktem notarialnym z dnia 19 września 2019 r., postanowił go oddalić.

Spółdzielnia w Umowie o ustanowienie zastawu rejestrowego oświadczyła, że posiada tytuł prawny do wszystkich składników zbioru rzeczy i są one zbywalne oraz że z żadnych przepisów prawa, orzeczeń sądów powszechnych, polubownych lub decyzji administracyjnych nie wynikają ograniczenia co do rozporządzania nimi. Spółdzielnia zobowiązała się również, że bez uprzedniej zgody KOWR, nie zbędzie, nie obciąży ani nie zezwoli na obciążenie jakiegokolwiek składnika ani zbioru rzeczy jako całości. W rzeczywistości SM Bielmlek, przed ustanowieniem zastawu na rzecz KOWR, zawarła umowy zastawnicze (których przedmiot stanowiły maszyny i urządzenia spółdzielni) z BOŚ i z NFOŚiGW³¹. Z załączników do ww. umów wynika, że SM Bielmlek zastawiła na rzecz KOWR ruchome środki techniczne o wartości 122.051,3 tys. zł (wg raportu z wyceny z 22 sierpnia 2019 r.), z których część (o wartości 98 254,43 tys. zł) była już objęta zastawami, w tym 73 175,12 tys. zł na rzecz NFOŚiGW oraz 25 079,30 tys. zł na rzecz BOŚ. Ponadto Bank Spółdzielczy w Brańsku, pismem z 28 września 2019 r. poinformował KOWR, że jest właścicielem części rzeczy, na których został ustanowiony na rzecz KOWR zastaw Rejestrowy dla zabezpieczenia gwarancji.

(akta kontroli str. 5-192, 4450-4451, 5170-5177, 5197-6128)

OCENA CZĄSTKOWA

KOWR do 2022 roku nie posiadał żadnych regulacji w zakresie udzielania gwarancji, w konsekwencji nie dokonał analizy ryzyka udzielenia gwarancji, w tym oceny zdolności do spłaty zadłużenia zaciągniętego przez Spółdzielnię w Banku, a także nie zachował szczególnej staranności przy udzielaniu gwarancji spłaty kredytu, gdyż nie zapewnił i nie wyegzekwował od SM Bielmlek należytego ustanowienia zabezpieczeń, będących warunkiem udzielenia gwarancji. Naraziło to KOWR na znaczące straty finansowe.

OBSZAR

2. Dochodzenie wierzytelności z tytułu udzielonej SM Bielmlek gwarancji.

Opis stanu faktycznego

Na wniosek dwóch wierzycieli SM Bielmlek³², SR w Białymstoku, postanowieniem z 29 listopada 2019 r., stosownie do art. 286 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne³³ postanowił zabezpieczyć majątek Spółdzielni poprzez ustanowienie tymczasowego nadzorca (doradca restrukturyzacyjny z licencją o n-rze 308) oraz oddalić wniosek o pozbawienie organów Spółdzielni zarządu i ustanowienie tymczasowego zarządcy. W dniu 31 marca 2020 r. SR w Białymstoku postanowił otworzyć postępowanie sanacyjne, zezwalając organom Spółdzielni na wykonywanie zarządu nad całością przedsiębiorstwa w zakresie nieprzekraczającym zwykłego zarządu oraz wyznaczył dotychczasowego

³¹ Umowa z BOŚ z 28 września 2018 r. o ustanowienie zastawu rejestrowego na rzeczach ruchomych w celu zabezpieczenia wierzytelności z umowy kredytu odnawialnego nr S/64/07/2018/1216/K/KRB z dnia 28 września 2018 r. w kwocie 23 mln zł.

Umowa z BOŚ z 29 października 2018 r. o ustanowienie zastawu rejestrowego na rzeczach ruchomych w celu zabezpieczenia wierzytelności z umowy kredytu nieodnawialnego nr S/44/09/2018/1216/K/KI/EKO z dnia 29 października 2018 r. na kwotę 16,5 mln zł z ew. późn. zm.

Umowa z NFOŚiGW z 28 sierpnia 2019 r. o ustanowienie zastawu rejestrowego na zbiorze środków trwałych w celu zabezpieczenia wierzytelności w kwocie 68.309.004 zł z umowy pożyczki nr 100/2017/Wn10/OA-EU/P z 2 czerwca 2017 r. na realizację przedsięwzięcia pn.: „Budowa innowacyjnej linii do produkcji mleka oraz serwatki w proszku”.

³² W tym NFOŚiGW i jednego z kontrahentów SM Bielmlek.

³³ Dz.U z 2022 r. poz. 2309. Dalej: ustawa pr

tymczasowego nadzorcę na Zarządcę masy sanacyjnej. KOWR, pismem z 21 kwietnia 2020 r. do Zarządcy SM Bielmlek, wyraził zgodę w sposób bezwarunkowy i nieodwołalny na objęcie układem w ramach postępowania sanacyjnego wierzytelności KOWR zabezpieczonych zastawem rejestrowym na podstawie umowy o ustanowieniu zastawu rejestrowego z dnia 30 sierpnia 2019 r., jako prawne zabezpieczenie udzielonej 30 sierpnia 2019 r. gwarancji kredytowej.

Zarządca pismem z 15 maja 2020 r. do Sędziego Komisarza przedstawił swoje stanowisko w sprawie powołania Rady Wierzycieli w skład której miały wejść m.in. BOŚ S.A., NFOŚiGW oraz KOWR. Sędzia Komisarz na podstawie art. 121 ust. 1 ustawy pr, postanowieniem z 1 lipca 2020 r. powołał Radę Wierzycieli, w skład której weszły m.in. ww. podmioty.

Następnie 8 lipca 2020 r. KOWR otrzymał odpis planu restrukturyzacyjnego wraz z załącznikami, tj. [1] prognozą finansową na lata 2020-2024, [2] zestawieniem spłaty rat układu, oraz [3] testem prywatnego wierzyciela³⁴, o którym mowa w art. 140 ust. 2 i 3 ustawy pr. Plan restrukturyzacyjny zakładał spłatę wierzytelności układowych z przyszłych zysków wypracowanych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej oraz dokończenie i rozruch inwestycji finansowanej z pożyczki udzielonej przez NFOŚiGW w okresie do końca 2021 roku. W dokumencie tym przewidziano również redukcję kwoty wierzytelności KOWR: podstawowej o 90% i odsetek o 100%. Kwota wyliczona do spłaty dla KOWR wynosiła 3 037,6 tys. zł. Dodatkowo przyjęto karencję spłaty na trzy lata od daty zawarcia układu i spłatę w ratach kwartalnych w okresie trzydziestu lat po upływie okresu karencji. Zarządca Sądowy dokonał dwóch zmian w planie restrukturyzacyjnym. Zmiana z 19 sierpnia 2020 r. zakładała m.in. nową strategię pozyskania środków na spłatę wierzycieli (wykonanie układ) poprzez sprzedaż przedsiębiorstwa, zgodnie z art. 159 ust. 1 ustawy pr, a nie jak to wcześniej przewidziano z przyszłych zysków pochodzących z prowadzenia Spółdzielni. Natomiast zmiana z 31 sierpnia 2020 r. wynikała z przeprowadzonej przez Zarządcę analizy obciążeń zastawniczych, z której wynikało, że w planie restrukturyzacyjnym błędnie oceniono pierwszeństwo zaspokojenia wierzycieli posiadających zastawy rejestrowe ustanowione na tych samych ruchomościach. We wcześniejszym planie restrukturyzacyjnym pierwszeństwo przyznano na rzecz KOWR, podczas gdy wcześniej na tych samych ruchomościach ustanowione zostały również zastawy na rzecz BOŚ. Spowodowało to konieczność zmiany wysokości przewidywanych spłat układowych na rzecz dwóch wierzycieli, tj. zwiększenie kwoty przypadającej BOŚ z jednoczesnym zmniejszeniem spłaty należnej KOWR. Ostatecznie przyjęta w zmienionym planie restrukturyzacyjnym cena sprzedaży wynosiła 145 mln zł, a propozycja układowa przewidywała wypłatę na rzecz KOWR 15 270,5 tys. zł., co stanowiło 50,27% zaspokojenia wierzytelności (z pierwotnie przewidzianych 30 897,5 tys. zł – 100% zaspokojenia).

Zarządca 13 października 2020 r. złożył wniosek do Sędziego Komisarza o zatwierdzenie w trybie art. 315 ust. 1 ustawy pr planu restrukturyzacyjnego z 30 czerwca 2020 r. ze zmianami z 19 sierpnia i 31 sierpnia 2021 r.

Zarządca zwołał pierwsze posiedzenie Rady Wierzycieli, które odbyło się z przerwami 10, 24 września i 1 października 2020 r. Kolejne trzy posiedzenia Rady Wierzycieli w sanacji odbyły się w następujących terminach: 4, 6 i 9 listopada 2020 r., 19 listopada 2020 r. oraz 23 grudnia 2020 r.

Podczas pierwszego posiedzenia Rada Wierzycieli podjęła siedem uchwał w tym m.in. w sprawach:

- powołania przewodniczącego i zastępcy – uchwała nr 4 z 10 września 2020 r.³⁵,
- zatwierdzenia Regulaminu Rady Wierzycieli – uchwała nr 5 z 24 września 2020 r.,

³⁴ Celem testu jest weryfikacja, czy wsparcie udzielone przez państwo przy użyciu zasobów państwowych w postępowaniu sanacyjnym w toku wykonywania układu będzie stanowiło pomoc publiczną. Odpowiada on na pytanie czy wierzyciel publicznych zachowuje się w danym przypadku jak prywatny wierzyciel działający w typowych warunkach rynkowych. Zachowanie wierzyciela publicznego uznaje się za racjonalne jeżeli akceptuje on warunki korzystniejsze niż te na które mógłby liczyć w postępowaniu upadłościowym.

³⁵ Na przewodniczącego, jako kandydaci wskazani zostali NFOŚiGW oraz KOWR w wyniku głosowania stosunkiem 3 głosów „za” i dwóch przeciw na przewodniczącego został wybrany NFOŚiGW. Natomiast w głosowaniu na zastępcę przewodniczącego, na którego został wskazany BOŚ S.A. oddano trzy głosy za i dwa wstrzymujące się.

- zaopiniowania planu restrukturyzacyjnego oraz projektu planu podziału SM Bielmlek³⁶ - uchwała nr 6 z 24 września 2020 r.³⁷,
- zaopiniowania trybu wyłonienia nabywcy całości składników majątkowych³⁸ oraz projektu regulamin sprzedaży – uchwała nr 7 z 1 października 2020 r.³⁹

Nie zatwierdzono natomiast uchwały w sprawie: wyrażenia opinii w sprawie wniosku Zarządcy o uznaniu bezskuteczności w stosunku do masy sanacyjnej wynagrodzeń Prezesa Zarządu oraz Członków Rady Nadzorczej SM Bielmlek w restrukturyzacji⁴⁰.

Podczas pierwszego posiedzenia Rady Wierzycieli, Rada Nadzorcza SM Bielmlek przekazała własną propozycję do planu restrukturyzacji (uchwała nr 1/2020 z 9 września 2020 r.), która zakładała: [1] spłatę zobowiązań Spółdzielni wobec wszystkich wierzycieli w całości; [2] redukcję wszystkich odsetek wierzycieli; [3] rozłożenie spłaty zobowiązań na roczne raty na okres 30 lat; [4] zawieszenie spłaty zobowiązań wobec wszystkich wierzycieli na okres dwóch lat od daty zatwierdzenia planu restrukturyzacyjnego; [5] podmioty gospodarcze (wierzyciele), którzy w okresie restrukturyzacji dostarczą, do SM Bielmlek surowiec w postaci serwatki, mleka i śmietanki celem usługowego przetwarzania od ustalonej ceny za usługę, odzyskują 1/3 ceny na spłatę ich wierzytelności. Pełnomocnik KOWR złożyła wniosek o zarekomendowanie Zarządcy, przez Radę Wierzycieli, zaopiniowania przedstawionego planu restrukturyzacji propozycji Rady Nadzorczej Dłużnika. Plan przedstawiony przez Radę Nadzorczą SM Bielmlek był omawiany podczas posiedzenia Rady Wierzycieli, w trakcie którego Zarządca wskazał, że *proponowane przez Radę Nadzorczą Spółdzielni kierunki działań sanacyjnych polegające na utrzymaniu i odtworzeniu produkcji, a następnie na spłacie zobowiązań metodą dochodową (...) są nierealne z uwagi na brak środków finansowych niezbędnych do poczynienia nakładów inwestycyjnych niezbędnych do przeprowadzenia takiej ścieżki sanacji*. Do powyższych propozycji Rady Nadzorczej SM Bielmlek odnosił się Zarządca Sądowy w piśmie do Sędziego Komisarza z 20 października 2020 r. gdzie wskazał, m.in., że *oparcie planu restrukturyzacyjnego na koncepcji sprzedaży poprzedziła gruntowna analiza finansowo – prawna (...) analiza ta jednoznacznie wykazała, że kontynuacja działalności wymagałby niezwłocznego pozyskania finansowania w celu uzyskania pełnej zdolności produkcyjnej (...) oraz finansowania bieżących wydatków niezbędnych do prowadzenia produkcji na etapie bezpośrednio po jej pełnym uruchomieniu. Brak perspektyw pozyskania takiego finansowania spowodował, że jedynym realnym kierunkiem restrukturyzacji pozostała sprzedaż majątku Spółdzielni*. Przyjęte przez Zarządcę rozwiązanie, tj. restrukturyzacja poprzez sprzedaż zostało zaakceptowane przez Radę Wierzycieli, co potwierdzają uchwały nr 6 z 24 września 2020 r. i 7 z 1 października 2020 r. oraz nr 1 z 19 listopada 2020 r.

Na kolejnym posiedzeniu Rady Wierzycieli w dniach 4, 6 i 9 listopada 2020 r. podjęto uchwały w sprawach:

- wyrażenia zgody na wydzierżawienie zorganizowanej części przedsiębiorstwa dłużnika – Uchwała nr 3 z 6 listopada 2020 r.⁴¹
- wyrażenia zgody na sprzedaż mienia wchodzącego w skład masy sanacyjnej, tj. części nieruchomości gruntowej zabudowanej obiektami przyszłej stacji paliw – Uchwała nr 4 z dnia 6 listopada 2020 r.⁴²
- wyrażenia zgody na sprzedaż mienia należącego do Dłużnika i wchodzącego w skład masy sanacyjnej, tj. nieruchomości gruntowych zabudowanych obiektami biurowo-

³⁶ W głosowaniu oddano cztery głosy za i jeden głos przeciw (KOWR).

³⁷ Nadzwyczajne Zebranie Przedstawicieli SM Bielmlek przekazało uchwałę nr 1/2020 z Nadzwyczajnego Zebrania Przedstawicieli z 6 października 2020 r., w której nie wyraziło zgody na zbycie przedsiębiorstwa Spółdzielni w całości jak i w części na warunkach określonych w uchwale nr 6 z dnia 24 września 2020 r. Rady Wierzycieli oraz zobowiązało Prezesa Zarządu Spółdzielni do podjęcia czynności zmierzających do przyjęcia innego planu restrukturyzacyjnego poza sprzedażą zakładu.

³⁸ Zobowiązano Zarządcę do ogłoszenia zamiaru zbycia w terminie do 9 października 2020 r., wskazanie terminu składania ofert do 30 października 2020 r. oraz otwarcia ofert 3 listopada 2020 r.

³⁹ W głosowaniu oddano pięć głosów za (wszyscy członkowie rady wierzycieli pozytywnie zaopiniowali tryb wyłonienia nabywcy),.

⁴⁰ W głosowaniu oddano dwa głosy za (NFOŚiGW i BOŚ S.A.) oraz trzy głosy wstrzymujące się (m.in. KOWR).

⁴¹ Za przyjęciem uchwały głosowało trzech członków Rady Wierzycieli, a jeden przeciw (KOWR).

⁴² Za przyjęciem uchwały głosowało dwóch członków Rady Wierzycieli, a dwóch się wstrzymało.

produkcyjno-magazynowymi, położonymi w Hajnówce przy ul. Białowieskiej nr 36 – uchwała nr 5 z 9 listopada 2020 r.⁴³

- wyrażenia zgody na zaciągnięcie w Agencji Rozwoju Przemysłu pożyczki oraz udzielenie przez członka/członków Rady Wierzycieli zabezpieczenia.⁴⁴

Rada Wierzycieli nie przyjęła natomiast uchwały w sprawie wyrażenia zgody na wystąpienie z wnioskiem o pożyczki od wierzycieli SM Bielmelek⁴⁵ w kwocie 3 415,4 tys. zł (KOWR głosował przeciw uchwale) w celu i na warunkach, o których mowa w art. 129 ust. 3 ustawy pr.

Na następnym posiedzeniu Rady Wierzycieli w dniu 19 listopada 2020 r. podjęto uchwały w sprawach:

- wyrażenia opinii w zakresie rekomendacji Zarządcy w przedmiocie wyłonienia najkorzystniejszej oferty zbycia składników majątkowych Dłużnika oraz uprzedniego wydzierżawienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa – uchwała nr 1 z dnia 19 listopada 2020 r.⁴⁶
- wyrażenia zgody na zapłatę za energię elektryczną przez członków Rady Wierzycieli – uchwała nr 2 z dnia 19 listopada 2020 r.⁴⁷
- obniżenia wynagrodzenia Prezesowi Spółdzielni.⁴⁸ – uchwała nr 3 z dnia 19 listopada 2020 r.

Ostatnia Rada Wierzycieli została zwołana 23 grudnia 2020 r. podczas obrad zostały przyjęte dwie uchwały w sprawach wyrażenia zgody:

- na zawarcie z Przedsiębiorstwem Produkcyjno Handlowo Usługowym Łatkopol sp. z o.o.⁴⁹ umowy dzierżawy zorganizowanej części przedsiębiorstwa Spółdzielni – uchwała nr 1 z 23 grudnia 2020 r.⁵⁰,
- na zawarcie z NFOŚiGW aneksu do umowy o dofinansowanie w formie pożyczki przewidującego wypłatę z pożyczki kwoty 566 208,81 zł – uchwała nr 2 z 23 grudnia 2020 r.⁵¹

W okresie pomiędzy drugim i trzecim posiedzeniem Rady Wierzycieli, Zarządca działając zgodnie z § 6 Regulaminu sprzedaży składników SM Bielmelek realizował czynności związane z wyborem najkorzystniejszej oferty zakupu przedsiębiorstwa SM Bielmelek w restrukturyzacji⁵². W dniu 12 listopada 2020 r. odbyło się spotkanie z przedstawicielami Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej⁵³ Piątnica w celu przeprowadzenia wstępnych negocjacji dotyczących nabycia majątku SM Bielmelek w trybie art. 159 ustawy pr. Podczas rozmów ustalono m.in. że OSM Piątnica jest gotowa wydzierżawić przedmiot sprzedaży jeszcze w 2020 roku, a cena zakupu, którą oferent był gotowy zapłacić wynosiła 135 mln zł netto. Z kolei 13 listopada Zarządca odbył spotkanie z drugim oferentem tj. PPHU Laktopol sp. z o.o., który zadeklarował, że jest gotowy wydzierżawić niezwłocznie przedmiot sprzedaży oraz zaoferował zakup majątku SM Bielmelek za 120 mln zł netto⁵⁴. W wyniku porównania potencjału oferentów Zarządca rekomendował Radzie Wierzycieli wybór jako najkorzystniejszej oferty złożonej przez OSM Piątnica. Rada Wierzycieli uchwałą nr 1 z dnia 19 listopada 2020 r. pozytywnie zaopiniowała rekomendację Zarządcy. W związku z tym 30 listopada Zarządca podpisał list intencyjny z OSM Piątnica, w którym oferent zadeklarował wolę zawarcia umowy dzierżawy Zorganizowanej Części Przedsiębiorstwa⁵⁵ SM Bielmelek. Strony zadeklarowały, że negocjacje odnośnie postanowień umowy dzierżawy nastąpią do

⁴³ Za przyjęciem uchwały głosowali wszyscy obecni na posiedzeniu członkowie Rady Wierzycieli. Uchwała została uchylona postanowieniem Sądu z dnia 27 stycznia 2021 r.

⁴⁴ Za przyjęciem uchwały głosowało dwóch członków Rady Wierzycieli, jeden się wstrzymał, a jeden był przeciw (KOWR).

⁴⁵ W sprawie uchwały nr 7 z 9 listopada 2020 r. za głosował jeden wierzyciel (NFOŚiGW) dwóch się wstrzymało, a jeden był przeciw (KOWR).

⁴⁶ Za głosowało czterech członków Rady Wierzycieli, jeden wyłączył się z głosowania.

⁴⁷ Za głosowało czterech członków Rady Wierzycieli, a jeden się wstrzymał

⁴⁸ Za głosowało trzech członków (NFOŚiGW, KOWR, BOŚ S.A.), a dwóch się wstrzymało.

⁴⁹ PPHU Laktopol Sp. z o.o.

⁵⁰ Za przyjęciem uchwały głosowali wszyscy członkowie Rady Wierzycieli.

⁵¹ Za przyjęciem uchwały głosowało czterech członków Rady Wierzycieli, a jeden się wstrzymał (KOWR).

⁵² Otwarcie dwóch ofert na zakup SM Bielmelek, które odbyło się 3 listopada 2020 r.

⁵³ Dalej: OSM Piątnica.

⁵⁴ Pismem z 18 listopada Prezes Laktopol sp. z o.o. zaoferował zakup majątku SM Bielmelek za kwotę 140 mln zł.

⁵⁵ Dalej: ZCP.

15 grudnia 2020 r. Jednak 14 grudnia 2020 r. OSM Piątница wycofała ofertę, zakupu majątku SM Bielmllek oraz zrezygnowała z zawarcia poprzedzającej sprzedaż dzierżawy. W piśmie skierowanym do Zarządcy OSM Piątница poinformowała, że *po przeprowadzonej analizie faktycznej i prawnej stanu przedsiębiorstwa oraz ocenie poziomu ryzyka związanego z koniecznością ponoszenia kosztów funkcjonowania „Bielmllek” (...) w trakcie postępowania sanacyjnego, cofamy naszą wstępną ofertę zakupu przedsiębiorstwa Spółdzielni oraz rezygnujemy z zawarcia umowy dzierżawy tego przedsiębiorstwa.* W konsekwencji 16 grudnia 2020 r. Zarządca podpisał List intencyjny z PPHU Laktopol sp. z o.o., w którym zapisano, że *strony przystępują do negocjacji w zakresie dzierżawy zorganizowanej części przedsiębiorstwa SM Bielmllek, warunków umowy oraz warunków jego wykupu.* Strony wskazały również, że będą dążyć do podjęcia działań zmierzających do realizacji postępowania sanacyjnego i nie umarzenie tego postępowania. W dniu 29 grudnia 2020 r. Zarządca zawarł z PPHU Laktopol sp. z o.o. umowę, której przedmiotem była dzierżawa ZCPzajmującej się produkcją mleczarską, która jest zlokalizowana w Bielsku Podlaskim. Umowa zakładała zapłatę czynszu dzierżawnego w wysokości 150 tys. zł miesięcznego płatnego z góry za 6 miesięcy, przejęcie zobowiązań pracowników do kwoty 2 mln zł (w tym 500 tys. zł płatne w ciągu trzech dni od zaporafowania umowy) oraz zapewnienie zasilania ZCP w energię elektryczną od 1 stycznia 2021 r., przejęcie zaległych zobowiązań wobec zakładu energetycznego do 500 tys. zł oraz ponoszenie wszelkich kosztów związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa przez dzierżawcę. Wejście w życie ww. umowy wymagało zgody Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów⁵⁶, której udzielił 25 stycznia 2021 r.⁵⁷

Podczas posiedzenia Rady Wierzycieli w dniu 9 listopada 2020 r. członkowie Rady Wierzycieli otrzymali od Zarządcy informacje o wydaniu przez SR w Białymstoku postanowienia o umorzeniu postępowania sanacyjnego⁵⁸. SM Bielmllek oraz główni wierzyciele tj. NFOŚiGW, KOWR i BOŚ S.A. złożyli zażalenia na postanowienia SR w Białymstoku. Natomiast Zarządca Sądowy zarówno odpowiedzi na złożone zażalenia z 28 grudnia 2020 r. jak i piśmie z 30 grudnia 2020 r. do Sędziego Komisarza nie zajął jednoznacznego stanowiska co do możliwości kontynuacji postępowania sanacyjnego wskazując z jednej strony na niepozyskanie finansowania na koszty postępowania i realizację zobowiązań dłużnika, a z drugiej przedstawiając, że w związku z zawarciem umowy dzierżawy z potencjalnym nabywcą SM Bielmllek istnieje realna perspektywa odzyskania przez Spółdzielnię zdolności do bieżącego zaspokajania ww. kosztów. Sądu Okręgowego w Białymstoku⁵⁹ pomimo przedstawianych przez KOWR i innych wierzycieli argumentów przemawiających za kontynuacją postępowania sanacyjnego, jak również zawarcia przez Zarządcę umowy na dzierżawę ZCP SM Bielmllek postanowieniem z dnia 29 stycznia 2021 r. oddalił zażalenia wniesione przez wierzycieli na postanowienie z 9 listopada 2020 r w sprawie umorzenia postępowania sanacyjnego. W skutek czego m.in. umowa dzierżawy zawarta przez Zarządcę z PPHU Laktopol sp. z o.o., pomimo jej wejścia w życie nie mogła być prawidłowo realizowana.

NIK zwraca uwagę, że na nieskuteczną sanację SM Bielmllek mogło wpłynąć m.in.: [1] niepodjęcie przez Radę Wierzycieli uchwały w sprawie udzielenia pożyczki SM Bielmllek, oraz [2] ukierunkowanie sanacji wyłącznie na sprzedaż majątku Spółdzielni, co w związku z wycofaniem się OSM Piątница znacząco utrudniło uzyskanie pozytywnego wyniku prowadzonego postępowania restrukturyzacyjnego oraz [3] brak działań w okresie prowadzenia postępowania sanacyjnego zmierzających do odebrania zarządu własnego dłużnikowi (tj. organom spółdzielni). Pomimo podejmowanych przez Zarządcę działań w zakresie pozyskania finansowania od członków Rady Wierzycieli celem przywrócenia SM

⁵⁶ Decyzja nr DKK-23/2021 wyrażająca zgodę na dokonanie koncentracji poprzez nabycie części mienia należącego do SM Bielmllek została wydana 25 stycznia 2021 r. i przekazana przez Zarządcę do SO w Białymstoku 1 lutego 2021 r. – tj. po wydaniu postanowienia o umorzeniu postępowania sanacyjnego.

⁵⁷ Decyzja nr DKK-23/2021 o zgodzie na dokonanie koncentracji poprzez nabycie części mienia należącego do SM Bielmllek z 25 stycznia 2021 r. (po umorzeniu postępowania sanacyjnego), przekazana przez Zarządcę do SO w Białymstoku 1 lutego 2021 r.

⁵⁸ Postanowienie z 9 listopada 2020 r. Sygn. akt VIII GRs 6/20. Postanowienie zostało wydane

⁵⁹ Dalej: SO w Białymstoku.

Bielmlek zdolności wykonywania zobowiązań⁶⁰ nie przychylił się oni do wniosku, zarówno w zakresie wniesienia zaliczek⁶¹ jak i finansowania w formie udzielenia SM Bielmlek pożyczki⁶². Na etapie opiniowania planu restrukturyzacji przygotowywanego przez Zarządcę, nie dokonano również kompleksowej analizy⁶³ możliwości pozyskania pomocy publicznej, którą przewidywały przepisy ustawy o udzielaniu z dnia 16 lipca 2020 r. o udzielaniu pomocy publicznej w celu ratowania lub restrukturyzacji przedsiębiorców⁶⁴, a w jej kontekście możliwości dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa, która mogłaby umożliwić restrukturyzację Spółdzielni i kontynuację jej działalności oraz spłatę zobowiązań wobec wierzycieli. W toku postępowania sanacyjnego nie podjęto również działań zmierzających do odebrania zarządu własnego Zarządowi Spółdzielni, mimo że jak wynika z akt sądowych postępowania sanacyjnego (VIII GRs 6/20) rola Zarządu ograniczyła się do udzielania informacji i wyjaśnień, procesy decyzyjne ograniczyły się w zasadzie do działań Zarządcy związanych z procesami restrukturyzacyjnymi, bieżąca działalność operacyjna spółdzielni uległa zahamowaniu mimo sprawowania przez Prezesa SM Bielmlek zwykłego zarządu nad działalnością przedsiębiorstwa.

W związku z umorzeniem postępowania sanacyjnego KOWR pismem z 22 lutego 2021 r. wezwał SM Bielmlek do uiszczenia należności wynikających z umowy o gwarancji w łącznej kwocie 30 203,8 tys. zł. Następnie, na wniosek KOWR z 9 marca 2021 r. Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim 25 maja 2021 r. nadał klauzulę wykonalności⁶⁵ aktowi notarialnemu z 6 września 2019 r. o poddaniu się przez SM Bielmlek egzekucji w trybie art. 777 § 1 pkt 5 k.p.c.

(akta kontroli str. 6354)

SR w Białymstoku 8 marca 2021 r. wydał postanowienie (z wniosku BOŚ S.A.), na podstawie którego ogłosił upadłość SM Bielmlek oraz wyznaczył syndyka masy upadłościowej Spółdzielni (doradca restrukturyzacyjny z licencją nr 100).

Postanowieniem z dnia 19 marca 2021 r. Sędzia Komisarz, na podstawie art. 232 ust. 1 w zw. z art. 361 ust. 1 pkt 2 ustawy pu, zobowiązał wierzycieli mających łącznie powyżej 30% sumy wierzytelności⁶⁶ tj. NFOŚiGW, BOŚ S.A. oraz KOWR do wpłacenia zaliczki na koszty postępowania upadłościowego w łącznej kwocie 900 tys. zł. Wskazani wierzyciele wpłacili zaliczkę w dniu 8 kwietnia 2021 r. Wysokość zaliczki wpłaconej przez KOWR wynosiła 168,7 tys. zł⁶⁷.

Dzierżawy ZCP SM Bielmlek Syndyk dokonał za zgodą Sędziego Komisarza jeszcze przed powołaniem Rady Wierzycieli. W dniu 12 kwietnia 2021 r. PPHU Laktopol sp. z o.o. złożył propozycję dzierżawy majątku SM Bielmlek za kwotę 10 tys. zł miesięcznie. W odpowiedzi Syndyk pismem z 13 kwietnia 2021 r. wskazał, że dzierżawa może być zawarta zgodnie z art. 316 ust. 2 ustawy pu za zgodą Sędziego Komisarza. Jednocześnie przedstawił warunki na jakich może być zawarta umowa dzierżawy. Zakładały one zobowiązanie dzierżawcy do ponoszenia wszelkich kosztów podatków i opłat związanych z funkcjonowaniem

⁶⁰ Pismo Zarządcy do Sędziego Komisarza z 30 września 2020 r., Zarządzenie Sędziego Komisarza z 9 października 2020 r. pisma SR w Białymstoku z 14 października 2020 r. do NFOŚiGW, KOWR i BOŚ S.A.

⁶¹ Pismo NFOŚiGW z 23 października 2020 r. do Sędziego Komisarza, pisma BOŚ z 3 i 4 listopada 2020 r. do Zarządcy i Sędziego Komisarza,

⁶² Nie podjęcie uchwały nr 7 z dnia 9 listopada 2020 r. Rady Wierzycieli w sprawie zgody na wystąpienie z wnioskiem o pożyczki do wierzycieli SM Bielmlek w kwocie 3 415 450,20 zł w celu i na warunkach, o których mowa w art. 129 ust. 3 ustawy pr (za głosował tylko NFOŚiGW).

⁶³ Jedynym działaniem było wyrażenie zgody uchwałą nr 6 z 9 listopada 2020 r. na zaciągnięcie Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. pożyczki z programu pomocy publicznej dla przedsiębiorców Polityka nowej szansy oraz udzielenia przez członka/członków Rady Wierzycieli zabezpieczenia – która zgodnie z informacją podaną przez Zarządcę na posiedzeniu Rady Wierzycieli miała być źródłem finansowania na przyszłość, a nie na pokrycie bieżących kosztów postępowania.

⁶⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1298.

⁶⁵ Po wcześniejszym złożeniu zażalenia KOWR z 2 kwietnia 2021 r. na postanowienie SR w Bielsku Podlaskim z 24 marca 2021 r. dotyczące przekazania sprawy sędziemu komisarzowi wyznaczonemu z uwagi na postanowienie SR w Białymstoku z 8 marca 2021 r. o ogłoszeniu upadłości SM Bielmlek. Zażalenie zostało uwzględnione, a postanowienie z 24 marca 2021 r. uchylone przez Sąd Okręgowy z Białymstoku (Postanowieniem z 26 kwietnia 2021 r.)

⁶⁶ Tj. wierzytelności przypadających wierzycielom ustalonym na podstawie spisu wierzytelności w poprzedzającym ogłoszeniu upadłości, postępowaniu restrukturyzacyjnym.

⁶⁷ Z kolei Bank wpłacił w 362,1 tys. zł, a NFOŚiGW 369,3 tys. zł.

przedsiębiorstwa, opłaty czynszu miesięcznego netto 150 tys. zł⁶⁸, ustanowienie prawnego zabezpieczenia zapłaty czynszu w wysokości min. 450 tys. zł. Czas obowiązywania umowy wynosił 24 miesiące, z trzymiesięcznym okresem wypowiedzenia. Po negocjacjach z ww. podmiotem Syndyk 22 kwietnia 2021 r. złożył wniosek do Sędziego Komisarza o zezwolenie na zawarcie umowy dzierżawy z prawem pierwokupu ZCP (tj. zgodnie z art. 316 ust. 2 w zw. z art. 318 ust. 1 ustawy pu). Według warunków przedstawionych we wniosku do Sędziego komisarza umowa dzierżawy miała zostać zawarta na okres 28 miesięcy, z sześciomiesięcznym okresem wypowiedzenia, czynsz przez pierwsze sześć miesięcy miał wynosić 10 tys. zł netto, kolejne sześć miesięcy 30 tys. zł, a później 50 tys. zł. Dzierżawca został również zobowiązany do pokrywania wszelkich kosztów, podatków, opłat i ubezpieczeń związanych z funkcjonowaniem ZCP⁶⁹. Umowa dzierżawy zawierająca m.in. powyższe warunki została zawarta pomiędzy Syndykiem masy upadłości SM Bielmlek, a PPHU Laktopol sp z o.o. 13 maja 2021 r.

Sędzia Komisarz postanowieniem z 30 kwietnia 2021 r. ustanowił pięcioosobową Radę Wierzycieli w skład której weszli m.in. NFOŚiGW, BOŚ S.A. i KOWR. Pierwsze posiedzenie Rady Wierzycieli odbyło się 8 czerwca 2021 r. W trakcie jej obrad podjęto uchwały w sprawie:

- przyjęcia regulaminu Rady Wierzycieli – uchwała nr 1/2021 z 8 czerwca 2021 r.,
- wyboru Przewodniczącego Rady Wierzycieli – uchwała nr 2/2021 z 8 czerwca 2021 r.,
- wyboru Zastępcy Przewodniczącego Rady Wierzycieli – uchwała nr 3/2021 r. z 8 czerwca 2021 r.,
- wyboru Sekretarza Rady Wierzycieli – uchwała 4/2021 r. z 8 czerwca 2021 r.

W wyniku przyjętych uchwał przewodniczącym Rady Wierzycieli został BOŚ S.A., zastępcą KOWR, a sekretarzem NFOŚiGW. Kolejne posiedzenie Rady Wierzycieli odbyło się 23 września 2021 r. Podjęto wówczas dwie uchwały w sprawie:

- odstąpienia od sprzedaży przedsiębiorstwa jako całości – uchwała nr 1/2021 z 23 września 2021 r.,
- wyrażenia zgody na sprzedaż z wolnej ręki zorganizowanej części przedsiębiorstwa – uchwała nr 2/2021 z 23 września 2021 r.

Zgodnie z wnioskami Syndyka na podstawie art. 206 ust. 1 pkt w zw. z art. 308 ust. 2 ustawy pu z SM Bielmlek wyodrębniono dwa ZCP, tj.: [1] zajmujące się produkcją mleczarską zlokalizowaną w Bielsku Podlaskim przy ul. Wojska Polskiego 52; [2] przeznaczone do prowadzenia przetwórstwa drzewnego znajdujące się Hajnówce przy ul. Białowieskiej 36, którego sprzedaż miała nastąpić z wolnej ręki. Podczas posiedzenia Syndyk przedstawił również aktualny stan postępowania upadłościowego, w tym informacje w przedmiocie awarii z 17 sierpnia 2021 r. oraz pożaru wieży suszarniczej z 9 września 2021 r.⁷⁰ W wyniku dyskusji Rada Wierzycieli wskazała m.in., że w związku z zaistniałą sytuacją cena sprzedaży może zostać ewentualnie pomniejszona o ok. 7 mln zł, z uwagi na objęcie szkody polisą.

Następne obrady Rady Wierzycieli odbyły się 6 i 13 października 2021 r., podjęto wówczas jedną uchwałę w sprawie wniosku Syndyka o wyrażenie zgody na sprzedaż z wolnej ręki w formie przetargu ZCP SM Bielmlek za cenę 140 mln zł – uchwała nr 1/2021 z 13 października 2021 r. Na posiedzeniu omawiano również kwestie związane m.in. z możliwością wypowiedzenia umowy dzierżawy przez PPHU Laktopol sp. z o.o. i konsekwencjami opuszczenia przez dzierżawcę zakładu, a także potencjalnym zainteresowaniu innych podmiotów majątkiem Spółdzielni.

Na posiedzeniu Rady Wierzycieli z 20 października 2021 r. kontynuowano omawianie kwestii związanych z wypowiedzeniem umowy dzierżawy. Syndyk poinformował członków Rady Wierzycieli, że wpłynęło pismo od dzierżawcy m.in. w sprawie podjęcia rozmów na temat ew. przejęcia przez SM Bielmlek w upadłości części kosztów związanych z bieżącym

⁶⁸ Przy czym w związku z uwzględnieniem konieczności poniesienia kosztów na uruchomienie zakładu w pierwszych trzech miesiącach mógł wynosić 50 tys. zł, a w kolejnych trzech miesiącach 100 tys. zł.

⁶⁹ Sędzia Komisarz postanowieniem z 23 kwietnia 2021 r. wyraził zezwolenie Syndykowi na zawarcie umowy dzierżawy na warunkach przedstawionych we wniosku.

⁷⁰ Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim prowadząca pod nadzorem Prokuratury Rejonowej śledztwo w sprawie pożaru wobec braku znamion umorzyła śledztwo 25 lutego 2022 r.. Jak wskazano w uzasadnieniu biegły z zakresu pożarnictwa ocenił, że najbardziej prawdopodobną przyczyną pożaru była usterka instalacji elektrycznej.

funkcjonowaniem przedmiotu dzierżawy. Rada Wierzycieli po dyskusji zaleciła Syndykowi przekazywanie członkom informacji o rozmowach prowadzonych z dzierżawcą w szczególności dotyczących pokrycia przez masę upadłości części kosztów utrzymania bieżącego funkcjonowania Spółdzielni. Wskazała również, że działania ze strony Dzierżawcy polegające na wyłączeniu kotłowni i oczyszczalni ścieków, będą podstawą do rozwiązania umowy w trybie art. 667 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁷¹ (bez wypowiedzenia) oraz dają podstawę do rozważenia możliwości wypowiedzenia umowy z zachowaniem sześciomiesięcznego terminu wypowiedzenia. Ostatecznie 9 grudnia 2021 r. Syndyk zawarł porozumienie z PPHU Laktopol sp. z o.o. zawieszające umowę dzierżawy z 13 maja 2021 r., miało ono na celu podział kosztów zarządu i utrzymania ZCP SM Bielmlek w Bielsku Podlaskim. Na podstawie porozumienia na okres do 30 kwietnia 2022 r. Syndyk zobowiązał się do przekazywania co miesiąc kwoty 225 tys. zł netto na poczet ww. kosztów.

W dniu 25 listopada 2021 r. Syndyk SM Bielmlek ogłosił pierwszy przetarg na sprzedaż ZCP SM Bielmlek. W warunkach określono m.in., cenę wywoławczą w kwocie 140 mln zł oraz termin składania ofert do 17 grudnia 2021 r. W przetargu tym nie złożono żadnej oferty⁷².

Podczas obrad Rady Wierzycieli w dniu 14 stycznia 2021 r. podjęto uchwały w sprawie:

- zgody na sprzedaż z wolnej ręki ZCP SM Bielmlek zajmującego się produkcją mleczarską zlokalizowanej w Bielsku Podlaskim za kwotę nie niższą niż $\frac{3}{4}$ ceny oszacowania, tj. 110 559,3 tys. zł – uchwała nr 1/2022 z 14 stycznia 2022 r.⁷³
- zgody na sprzedaż ZCP SM Bielmlek zajmującej się przetwórstwem drewna zlokalizowanej w Hajnówce za kwotę 1 986 tys. zł – uchwała nr 2/2022 z 14 stycznia 2022 r.⁷⁴

Rada Wierzycieli nie przyjęła 14 stycznia 2022 r. uchwały w sprawie wyrażenia pozytywnej opinii dotyczącej porozumienia z 9 grudnia 2021 r. do umowy dzierżawy ZCP SM Bielmlek zajmującego się produkcją mleczarską zlokalizowanej w Bielsku Podlaskim⁷⁵. Na następnej Radzie wierzycieli w dniu 28 stycznia 2022 r. ponownie omawiano kwestie umowy dzierżawy ZCP SM Bielmlek przez PPHU Laktopol sp. z o.o., porozumienia z 9 grudnia 2021 r. oraz zabezpieczenia majątku Spółdzielni. W wyniku dyskusji ustalono na tym posiedzeniu rekomendacje dla Syndyka w zakresie ustalenia stanu faktycznego odnośnie umowy dzierżawy oraz podjęcia czynności w celu zabezpieczenia majątku Spółdzielni po wygaśnięciu umowy dzierżawy. Pomimo zgłaszanych przez członków Rady Wierzycieli wątpliwości ww. zakresie Sędzia Komisarza, postanowieniem z 9 lutego 2022 r. zezwolił na zawarcie porozumienia do umowy dzierżawy PPHU Laktopol sp. z o.o. na warunkach w nim określonych.

W wyniku przetargu na sprzedaż ZCP SM Bielmlek zajmującej się przetwórstwem drewna zlokalizowanej w Hajnówce ogłoszonego 1 marca 2022 r. wyłoniono nabywcę tej części majątku SM Bielmlek. Nabywca, zaoferował cenę 1 999 tys. zł, a umowa sprzedaży ZCP SM Bielmlek w zlokalizowanej w Hajnówce została zawarta 1 kwietnia 2022 r.

Terminy składania ofert na kolejne przetargi zorganizowane przez Syndyka na sprzedaż ZCP SM Bielmlek, w którym za zgodą Rady Wierzyciel obniżono cenę do $\frac{3}{4}$ kwoty oszacowania, tj. 110 559,3 tys. zł upływały 14 marca 2022 r. i 29 kwietnia 2022 r. Oba były nieskuteczne z uwagi na brak złożonych ofert.

Rada Wierzycieli obradowała ponownie w dniach 25 marca, 7 i 13 kwietnia 2022 r. Na tych posiedzeniach omawiano kwestię sprzedaży ZCP SM Bielmlek zajmującego się produkcją mleczarską za cenę nie niższą niż wyliczona przez biegłego wartość likwidacyjna netto, tj. 87 659,4 tys. zł netto. Po dyskusji nie przyjęto 13 kwietnia 2022 r. uchwały w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż z wolnej ręki w formie przetargu ZCP SM Bielmlek za cenę nie niższą niż 87 659,4 tys. zł netto⁷⁶. KOWR wskazał, że do końca kwietnia przekaze propozycje

⁷¹ Dz. U. z 2022 poz. 1360 ze zm.

⁷² Protokół z otwarcia ofert z 20 grudnia 2021 r. (repertorium A numer 3497/2021).

⁷³ Za głosowali wszyscy członkowie Rady Wierzycieli (pięć głosów za).

⁷⁴ Za głosowali wszyscy członkowie Rady Wierzycieli (pięć głosów za).

⁷⁵ Przeciw głosowało czterech członków Rady Wierzycieli w tym NFOŚiGW, a jeden się wstrzymał.

⁷⁶ Za głosowało dwóch członków Rady Wierzycieli (w tym NFOŚiGW oraz BOŚ S.A.), jeden się wstrzymał, a przeciw dwóch (w tym KOWR).

warunków sprzedaży przy których KOWR będzie głosował „za”. Ponowne głosowanie nad uchwałą ww. sprawie odbyło się na posiedzeniu Rady Wierzycieli 13 maja 2022 r. Rada Wierzycieli uchwałą nr 1/2022 wyraziła zgodę na sprzedaż z wolnej ręki w formie przetargu ZCP SM Bielmlek zajmującej się produkcją mleczarską za cenę nie niższą niż 87 659,4 tys. zł netto⁷⁷.

W związku z uzyskaniem zgody na sprzedaż za cenę nie niższą niż wartość likwidacyjna Syndyk ogłosił pisemny przetarg na dzień 3 czerwca 2022 r. Do przetargu przystąpił jeden oferent 5M sp. z o.o., jednak ze względu na niewpłacenie wadium oferta nie spełniała wymogów i została odrzucona, a przetarg pozostał nierozstrzygnięty. Po przetargu spółka 5M sp. z o.o. ponownie złożyła Syndykowi ofertę zakupu ZCP SM Bielmlek za kwotę 87 659,4 tys. zł netto deklarując wpłatę zaliczki w wysokości 10% ceny zakupu. W związku z brakiem innych ofert Syndyk przeprowadził negocjacje z oferentem w wyniku których zawarł umowę przedwstępną sprzedaży ZCP SM Bielmlek z terminem zawarcia przyrzeczonej umowy do dnia 30 września 2022 r. Rada Wierzycieli 30 czerwca 2022 r. podjęła uchwałę nr 1/2022 wyrażającą zgodę na sprzedaż ZCP SM Bielmlek zgodnie z zawartą umową przedwstępną⁷⁸. W dniu 28 września 2022 r. została zawarta notarialna umowa sprzedaży ZCP SM Bielmlek obejmująca zakład produkcji mleczarskiej znajdujący się w Bielsku Podlaskim. Cała kwota uzyskana ze sprzedaży wpłynęła na rachunek masy upadłości po podpisaniu umowy.

Na posiedzeniach Rady Wierzycieli w dniach 8 września i 3 października 2022 r. członkowie Rady Wierzycieli omawiali z Syndykiem m.in.: kwestie odszkodowań za uszkodzoną trakcie pożaru wieżę suszarniczą, które wpłynęły do Syndyka (tj. 3 858,6 tys. zł) i zostały zdeponowane na rachunku depozytowym, podpisania ostatecznej umowy sprzedaży ZCP SM Bielmlek oraz przygotowania odrębnych planów podziału środków uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości. Na kolejnym posiedzeniu w dniu 22 grudnia 2022 r. Rada Wierzycieli podjęła uchwałę nr 1/2022 w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż z wolnej ręki w formie przetargu lub konkursu ofert innych praw majątkowych wchodzących w skład masy upadłości SM Bielmlek⁷⁹. Za zgodą Rady Wierzycieli prawa majątkowe były ponownie oferowane do sprzedaży, po raz ostatni w przetargu ustalonym na dzień 6 czerwca 2023 r.

Syndyk w okresie po sprzedaży ZCP SM Bielmlek obejmującej zakład produkcji mleczarskiej znajdujący się w Bielsku Podlaskim przystąpił również do sporządzania planów podziałów środków uzyskanych w postępowaniu upadłościowym i wypłaty ich wierzycielom. Wg stanu na dzień 19 maja 2023 r. KOWR z uznanej wierzytelności w tym postępowaniu wynoszącej łącznie 32 325,2 tys. zł odzyskał 6 464 tys. zł (20%).

NIK zwraca uwagę, że w wyniku prowadzonej upadłości uzyskano 60% szacunkowej wartości rynkowej ZCP SM Bielmlek⁸⁰. Rada Wierzycieli nie była w stanie skutecznie zapobiec sprzedaży ZCP SM Bielmlek za wartość likwidacyjną, co znacząco zmniejszyło wysokość uzyskanych przez wierzycieli zabezpieczonych rzeczowo wierzytelności. Działania Rady Wierzycieli ograniczyły się co do zasady do podejmowania uchwał na podstawie wniosków Syndyka.

Poza udziałem w procesie sanacji i upadłości SM Bielmlek, KOWR podejmował działania w zakresie rozpoznania, czy istnieje po stronie KOWR wierzytelność względem BOŚ w związku z udzieleniem przez KOWR gwarancji kredytowej. KOWR, wnioskiem z 31 sierpnia 2021 r., wystąpił do Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej o sporządzenie opinii prawnej w zakresie: istnienia po stronie KOWR wierzytelności względem BOŚ, kredytodawcy dla SM Bielmlek, któremu to bankowi KOWR udzielił gwarancji zabezpieczającej spłatę kredytu udzielonego SM Bielmlek, a następnie na podstawie przedmiotowej gwarancji,

⁷⁷ Za głosowało trzech członków Rady Wierzycieli (NFOŚiGW, BOŚ S.A. oraz KOWR), jeden się wstrzymał, a jeden był przeciw.

⁷⁸ Z uwagi na przedłużające się postępowanie upadłościowe, generujące znaczne koszty postępowania i brak innych oferentów, syndyk wniosł o akceptację wniosku o zgodę na sprzedaż.

⁷⁹ Została przyjęta jednomyślnie.

⁸⁰ Raport z 14 maja 2021 r. sporządzony przez SIMP-INTERMECH Artur Jewdosiuk (rzecznik SIMP, uprawnienia zawodowe nr 703) z uproszczonej wyceny Zorganizowanej Części Przedsiębiorstwa: Zakład Produkcyjny Bielmlek Spółdzielnia Mleczarska w Bielsku Podlaskim ul. Wojska Polskiego 52, godziwa wartość rynkowa netto ustalona wg stanu i poziomu cen na kwiecień 2021 r.

dokonał na jego rzecz wypłaty kwoty 30 mln zł. Prokuratoria udzieliła odpowiedzi na ww. wniosek 1 października 2021 r.⁸¹

Pismem z dnia 20 października 2021 r. KOWR wezwał BOŚ do zapłaty kwoty 30 mln zł tytułem: [1] roszczenia o charakterze odszkodowawczym na zasadach ogólnych z uwagi na szkodę, jaką poniósł KOWR w wyniku naruszenia przez BOŚ obowiązującego porządku prawnego, w szczególności przepisów prawo bankowe, rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego oraz zasad współżycia społecznego, co polegało w szczególności na dokonaniu nieprawidłowej, naruszającej obowiązujące przepisy i obiektywne zasady należytej staranności oceny zdolności kredytowej SM Bielmelek, a także na naruszeniu obowiązków informacyjnych względem KOWR, przez co BOŚ doprowadził do uruchomienia kredytu i udzielenia przez KOWR gwarancji spłaty tego kredytu, a następnie do wykonania zabezpieczenia i wypłaty przez KOWR kwoty 30 mln zł; [2] roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia wypłaconego tytułem wyżej wskazanej gwarancji kredytowej; przedmiotowe świadczenie było nienależne w szczególności z uwagi na naruszenie przez BOŚ przepisów prawo bankowe, rekomendacje KNF oraz zasad współżycia społecznego, a także z uwagi na to, że KOWR do spełnienia tego świadczenia, w realiach stanu faktycznego, nie był ważnie i skutecznie zobowiązany.

W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty 30 mln zł, BOŚ, pismem z dnia 2 listopada 2021 r., poinformował, że nie zaistniały przesłanki faktyczne oraz prawne do zapłaty na rzecz KOWR kwoty objętej przedmiotowym wezwaniem.

Dnia 1 grudnia 2022 r. KOWR reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej złożył do Sądu Okręgowego w Warszawie pozew przeciwko BOŚ o zapłatę w postępowaniu upominawczym wnosząc o: [1] wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i orzeczenie, aby Pozwany zapłacił na rzecz Powoda kwotę w wysokości 30 mln zł oraz zasądzenie od Pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, lub [2] w przypadku skierowania sprawy do rozpoznania w trybie zwykłym – zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powoda kwoty 30 mln zł oraz zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych Sąd nie rozpoznał ww. sprawy.

(akta kontroli str. 4450-4592, 5197-6128,6355)

OCENA CZĄSTKOWA

KOWR podejmował działania w celu dochodzenia wierzytelności z tytułu udzielonej SM Bielmelek gwarancji. Ośrodek uczestniczył w procesie sanacji i upadłości, jednak działania Rady Wierzycieli nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. W procesie sanacji nie udało się przeprowadzić skutecznej restrukturyzacji, co mogło wynikać z niepodjęcia przez Radę Wierzycieli uchwały w sprawie udzielenia pożyczki SM Bielmelek, a także ukierunkowania sanacji wyłącznie na sprzedaż majątku spółdzielni. Natomiast w upadłości nie osiągnięto wstępnie wyznaczonej ceny sprzedaży ZCP SM Bielmelek zajmującego się produkcją mleczarską. Ostatecznie majątek SM Bielmelek sprzedano za 87 659,4 tys. zł netto co stanowiło 60% wartości oszacowania majątku.

Ponadto KOWR, w celu odzyskania wierzytelności, złożył pozew przeciwko BOŚ o zapłatę 30 mln zł tytułu wypłaconej Bankowi gwarancji w związku z nieprawidłowościami podczas udzielenia przez Bank kredytu SM Bielmelek.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujący wniosek:

Wnioski

Udzielanie poręczeń i gwarancji po zweryfikowaniu z należytą starannością rzeczywistej wartości i faktycznej możliwości ustanowienia proponowanych zabezpieczeń, w szczególności przestrzegając odpowiednich procedur wewnętrznych w KOWR, w tym ustanowionych w 2022 roku.

⁸¹ Opinia Prokuratorii chroniona jest tajemnicą Prokuratorii Generalnej na podstawie art. 38 Ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1109 ze zm.).

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 13 lipca 2022 r.

Kontrolerzy:

Jakub Dąbrowa
Główny specjalista kontroli
państwowej
Elektronicznie
podpisany przez
Jakub Dąbrowa
Data: 2023.07.13
14:14:51 +02:00
.....
Dąbrowa
podpis

Robert Sieńko
Główny specjalista kontroli
państwowej
Elektronicznie
podpisany przez
Robert Sieńko
Data: 2023.07.13
14:29:48 +02:00
.....
Sieńko
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura NIK w Białymstoku
p.o. Dyrektor

Signed by /
Podpisano przez:

Janusz Andrzej
Pawelczyk
pis

Date / Data:
2023-07-13 15:51